

Zestaw scenariuszy zajęć promujących wolontariat dziecięcy

Zestaw powstał w ramach projektu
pt.: Społeczność 3 Serc – Lokalna Mapa Dobra realizowanego przez Fundację 3 Serca.

Projekt sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu MOC MAŁYCH SPOŁECZNOŚCI.

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
WSPARCIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH MOC MAŁYCH SPOŁECZNOŚCI**

Wstęp ogólny

Wolontariat to niezwykle cenne doświadczenie, które uczy empatii, odpowiedzialności, współpracy i wrażliwości na potrzeby innych. Dzieci i młodzież, angażując się w działania wolontariackie, nie tylko pomagają innym, ale również rozwijają własne talenty, umiejętności społeczne i poczucie sprawczości.

Poniższe scenariusze zajęć zostały opracowane z myślą o szkołach, świetlicach i instytucjach wspierających rozwój dzieci. Mają one na celu przybliżenie idei wolontariatu, inspirowanie do podejmowania działań pomocowych oraz pokazanie, że każdy – niezależnie od wieku – może zmieniać świat na lepsze.

Proponowane scenariusze

1. **„Co to znaczy być wolontariuszem?” – pierwsze spotkanie z ideą pomocy innym**
Zajęcia wprowadzające, podczas których dzieci dowiadują się, czym jest wolontariat, kogo można wspierać i dlaczego warto pomagać.
2. **„Superbohaterowie na co dzień” – wolontariat oczami dzieci**
Warsztaty kreatywne, w których dzieci tworzą swoje własne postacie wolontariuszy-superbohaterów i odkrywają, że każdy może być bohaterem w codziennym życiu.
3. **„Małe gesty, wielkie zmiany” – jak drobna pomoc może odmienić świat**
Zajęcia pokazujące, że nawet niewielkie działania, takie jak uśmiech, dobre słowo czy pomoc koledze, są formą wolontariatu.
4. **„Mapa dobrych uczynków” – projekt klasowy**
Ćwiczenie zespołowe, w którym dzieci tworzą mapę lub plakat przedstawiający działania pomocowe w swojej szkole, domu i okolicy.
5. **„Pomagam, bo lubię!” – rozwijanie empatii poprzez zabawy i dramę**
Warsztaty z elementami odgrywania scenek, które pomagają dzieciom wczuć się w sytuację osób potrzebujących wsparcia.
6. **„Wolontariat w mojej okolicy” – odkrywamy miejsca, gdzie można działać**
Lekcja oparta na poznawaniu lokalnych instytucji i organizacji, w których dzieci mogą realizować swoje pierwsze wolontariackie inicjatywy.
7. **„Razem możemy więcej” – budowanie zespołu wolontariuszy**
Ćwiczenia integracyjne i zadania grupowe, które pokazują wartość współpracy i uczą, jak wspólnie działać na rzecz innych.
8. **„Święto dobra” – organizujemy akcję pomocową w szkole**
Praktyczny scenariusz przygotowania przez klasę małego wydarzenia charytatywnego, np. zbiórki książek, karmy dla zwierząt czy kiermaszu.
9. **„Historie ludzi, którzy zmieniają świat” – inspiracje od wolontariuszy**
Zajęcia oparte na opowieściach znanych i lokalnych wolontariuszy, które mają inspirować dzieci do podjęcia własnych działań.
10. **„Mój plan na pomaganie” – indywidualne ścieżki wolontariusza**
Zajęcia podsumowujące, w których każde dziecko opracowuje własny „mini-plan” działań wolontariackich na najbliższe tygodnie lub miesiące.

Scenariusz zajęć nr 1

„Co to znaczy być wolontariuszem?” – pierwsze spotkanie z ideą pomocy innym

1. Cele zajęć

- Dzieci poznają podstawowe pojęcie „wolontariat”.
- Rozumieją, że każdy – bez względu na wiek – może pomagać innym.
- Uczą się dostrzegać sytuacje, w których można zaoferować swoją pomoc.
- Kształtują postawę empatii i otwartości.

2. Grupa docelowa

- Uczniowie klas I–IV szkoły podstawowej (z możliwością adaptacji dla starszych).

3. Czas trwania

- 45 minut.

4. Potrzebne materiały

- Kartki A4 i kolorowe flamastry/kredki.
- Tablica / flipchart.
- Duży arkusz papieru do wspólnego zapisu pomysłów („Mapa pomocy”).
- Karty z obrazkami przedstawiającymi różne sytuacje (np. pomoc starszej osobie, sprzątanie parku, pomoc koledze w nauce).

5. Przebieg zajęć

1. Powitanie i wprowadzenie (5 min)

- Nauczyciel pyta: „*Czy ktoś z Was słyszał słowo wolontariat? Co ono może oznaczać?*”
- Krótka rozmowa, wspólne zapisanie pierwszych skojarzeń dzieci na tablicy.

2. Mini-opowieść (5 min)

- Nauczyciel czyta krótką historyjkę o dziecku, które zdecydowało się pomóc (np. zbierając karmę dla schroniska albo pomagając starszej sąsiadce).
- Rozmowa: „*Dlaczego to, co zrobił bohater, jest ważne? Jak się czuła osoba, której pomógł?*”

3. Ćwiczenie „Czy to wolontariat?” (10 min)

- Nauczyciel pokazuje karty z obrazkami różnych sytuacji.
- Dzieci w parach lub grupach decydują, czy dana sytuacja jest przykładem wolontariatu, i uzasadniają swoje zdanie.
- Krótka dyskusja na forum.

4. „Mapa pomocy” (15 min)

- Na dużym arkuszu dzieci wspólnie tworzą mapę: zapisują i rysują różne sposoby, jak mogą pomagać w domu, szkole, okolicy.
- Przykłady: pomoc w sprzątaniu, wspieranie młodszych kolegów, udział w zbiórce.

5. Podsumowanie i refleksja (10 min)

- Nauczyciel pyta: „*Co nowego dowiedzieliście się dzisiaj o wolontariacie?*”
- Każde dziecko rysuje lub zapisuje na kartce **jedną rzecz, w której mogłoby pomóc w najbliższym czasie.**
- Kartki zostają przyklejone na tablicy jako „Ściana dobrych uczynków”.

6. Ewaluacja

- Nauczyciel zadaje dzieciom pytania:
 - Co podobało się najbardziej w zajęciach?
 - Jak myślicie, dlaczego pomaganie innym jest ważne?

Scenariusz zajęć nr 2

„Superbohaterowie na co dzień” – wolontariat oczami dzieci

Cele:

- Dzieci odkrywają, że wolontariusze to „superbohaterowie bez peleryny”.
- Rozwijają kreatywność i poczucie sprawczości.
- Uczą się, że pomaganie daje siłę i radość.

Grupa docelowa:

- Klasy I–IV.

Czas:

- 45 minut.

Materiały:

- Kolorowe kartki A4, kredki, flamastry, nożyczki.
- Szablony masek/superbohaterów.

Przebieg:

1. Rozmowa wstępna: „*Kto to jest superbohater? A kto jest bohaterem w życiu codziennym?*”.

2. Przykłady działań dzieci–bohaterów (pomoc w domu, zbiórka dla zwierząt).
3. Tworzenie własnego superbohatera – dzieci projektują postać wolontariusza (rysują, nadają mu imię i supermoc pomagania).
4. Prezentacja prac i rozmowa: „*Jakie supermoce możemy mieć w naszej klasie?*”.
5. Wystawa prac w klasie lub na korytarzu.

Ewaluacja:

- Krąg refleksji: dzieci kończą zdanie „*Jestem bohaterem, gdy...*”.

Scenariusz zajęć nr 3

„Małe gesty, wielkie zmiany” – jak drobna pomoc może odmienić świat

Cele:

- Uświadomienie dzieciom wartości drobnych działań.
- Wzmacnianie postawy wzajemnej życzliwości.

Materiały:

- Kartki z zapisanymi drobnymi gestami (np. „uśmiechnij się do kolegi”, „podziel się kredką”).
- Pudełko lub woreczek.

Przebieg:

1. Rozmowa: „*Czy małe rzeczy mogą zmieniać świat?*”.
2. Losowanie karteczek – dzieci wykonują mały gest wobec kolegi/koleżanki.
3. Burza mózgów: „Lista dobrych gestów” – zapis na tablicy.
4. Zabawa w „łańcuch dobra” – dzieci podają sobie piłeczkę, przy każdym podaniu mówią przykład dobrego uczynku.
5. Podsumowanie – wspólne hasło: „*Razem zmieniamy świat małymi krokami*”.

Ewaluacja:

- Nauczyciel pyta: „*Który mały gest najbardziej Ci się podobał?*”.

Scenariusz zajęć nr 4

„Mapa dobrych uczynków” – projekt klasowy

Cele:

- Kształcenie umiejętności pracy zespołowej.
- Wizualizacja działań wolontariackich w najbliższym otoczeniu.

Materialy:

- Duży brystol, kolorowe pisaki, zdjęcia/wycinki z gazet.

Przebieg:

1. Rozmowa: „*Gdzie możemy pomagać w naszej okolicy?*”.
2. Podział na grupy – każda grupa odpowiada za inny obszar (szkoła, dom, ulica, instytucje).
3. Tworzenie „Mapy dobrych uczynków” – dzieci rysują i zapisują pomysły.
4. Prezentacja mapy, omówienie działań możliwych do realizacji.

Ewaluacja:

- Wspólne wskazanie 1–2 działań, które klasa spróbuje wykonać w ciągu tygodnia.

Scenariusz zajęć nr 5

„Pomagam, bo lubię!” – rozwijanie empatii poprzez zabawy i dramę

Cele:

- Rozwijanie umiejętności wczuwania się w sytuację innych.
- Ćwiczenie postawy współpracy i pomocy.

Materialy:

- Karty z opisami sytuacji (np. „kolega przewrócił się na boisku”, „starsza pani niesie ciężką torbę”).

Przebieg:

1. Rozgrzewka: zabawa „Lustro” (dzieci naśladowują ruchy partnera).
2. Odgrywanie scenek – w parach dzieci wcielają się w role osoby potrzebującej i wolontariusza.
3. Rozmowa: „*Jak czuła się osoba, która otrzymała pomoc?*”.
4. Zapisanie wspólnych zasad: „*Jak możemy być empatyczni na co dzień?*”.

Ewaluacja:

- Krótkie zdania kończące: „*Pomogłem dziś...*”, „*Chciałbym pomóc...*”.

Scenariusz zajęć nr 6

„Wolontariat w mojej okolicy” – odkrywamy miejsca, gdzie można działać

Cele:

- Poznanie instytucji lokalnych i działań pomocowych.
- Wzbudzenie zainteresowania współpracą z lokalną społecznością.

Materiały:

- Zdjęcia lokalnych instytucji (biblioteka, schronisko, dom kultury).
- Mapa miasta/gminy.

Przebieg:

1. Rozmowa: „*Kto w naszej okolicy potrzebuje pomocy?*”.
2. Prezentacja instytucji – dzieci zaznaczają je na mapie.
3. Tworzenie mini-plakatów: „*Jak mogę tam pomóc?*”.
4. Galeria prac – prezentacja.

Ewaluacja:

- Pytanie do dzieci: „*Gdzie chciałbyś kiedyś pomagać?*”.

Scenariusz zajęć nr 7

„Razem możemy więcej” – budowanie zespołu wolontariuszy

Cele:

- Rozwijanie współpracy i poczucia wspólnoty.
- Pokazanie, że działania w grupie przynoszą większy efekt.

Materiały:

- Klocki, sznurki, duże kartki.

Przebieg:

1. Ćwiczenie integracyjne „Most współpracy” – grupy budują most z klocków lub papieru.
2. Rozmowa: „*Czy łatwiej było budować razem, czy samemu?*”.
3. Gra „Misja wolontariuszy” – dzieci wykonują zadania wymagające współpracy (np. przeniesienie piłki na chuście, wspólne ułożenie hasła).
4. Podsumowanie: „*Razem możemy więcej*”.

Ewaluacja:

- Dzieci kończą zdanie: „*Najlepiej w grupie jest, gdy...*”.

Scenariusz zajęć nr 8

„Święto dobra” – organizujemy akcję pomocową w szkole

Cele:

- Praktyczne doświadczenie wolontariatu.
- Umiejętność planowania i realizacji małej akcji społecznej.

Materiały:

- Zależnie od rodzaju akcji (np. pudełko na zbiórkę, kartki na plakaty).

Przebieg:

1. Rozmowa: „*Jaką akcję moglibyśmy przeprowadzić w naszej klasie/szkole?*”.
2. Burza mózgów – pomysły (zbiórka karmy, książek, ubrań, kiermasz).
3. Podział ról: organizatorzy, plakaciarze, informatorzy.
4. Przygotowanie akcji – dzieci robią plakaty, ustalają zasady zbiórki.
5. Realizacja i krótkie podsumowanie efektów.

Ewaluacja:

- Dzieci mówią, co im się podobało najbardziej i jak czuły się jako wolontariusze.

Scenariusz zajęć nr 9

„Historie ludzi, którzy zmieniają świat” – inspiracje od wolontariuszy

Cele:

- Poznanie przykładów inspirujących wolontariuszy.
- Zrozumienie, że każdy może znaleźć swój sposób pomagania.

Materiały:

- Krótkie artykuły/filmy/prezentacje o wolontariuszach.

Przebieg:

1. Prezentacja wybranych historii (np. dziecka zbierającego fundusze dla hospicjum).
2. Rozmowa: „*Co zrobiła ta osoba? Dlaczego to było ważne?*”.
3. Praca w grupach – dzieci rysują plakat „Nasz bohater dnia”.
4. Galeria plakatów i krótkie omówienie.

Ewaluacja:

- Dzieci kończą zdanie: „*Mnie zainspirowała historia o...*”.

Scenariusz zajęć nr 10

„Mój plan na pomaganie” – indywidualne ścieżki wolontariusza

Cele:

- Podsumowanie cyklu zajęć.
- Motywowanie dzieci do podjęcia własnych działań wolontariackich.

Materialy:

- Karty „Mój plan” (puste arkusze podzielone na: „Komu chcę pomóc?”, „Jak to zrobić?”, „Kiedy?”).

Przebieg:

1. Rozmowa: „*Czego dowiedzieliśmy się o wolontariacie?*”.
2. Indywidualna praca – każde dziecko tworzy swój „mini-plan” pomocy.
3. Chętne dzieci prezentują swoje plany.
4. Zbiorcza tablica: „Plany klasy – pomagamy razem”.

Ewaluacja:

- Runda podsumowująca: „*Mój pierwszy krok jako wolontariusza to...*”.